निवडक

सडेकर एन्व्हायरो इंजिनिअर्सतर्फे पर्वरी येथे पर्यावरण दिन साजरा

■ टीम दैनिक हेराल्ड

पणजी, दि. ९ : सडेकर एन्व्हायरो इंजिनिअर्स प्रायव्हेट लिमिटेड पर्यावरणाशी संबंधित सर्व कामांमध्ये सहभागी असलेल्या कंपनीने आणि पर्वरी येथे एक संशोधन प्रयोगशाळा असलेल्या कंपनीने ५ रोजी जागतिक पर्यावरण दिन साजरा केला.

२०२५ सालची पर्यावरणीय थीम जागतिक स्तरावर प्लास्टिक प्रदूषणाचा अंत यावर आधारित आहे. संचालकांच्या उपस्थितीत सडेकर च्या पर्यावरण प्रयोगशाळेत आणि संशोधन केंद्रात वृक्षारोपण करून दिवसाची सुरुवात झाली. नंतर सडेकर पर्यावरण पथकाने कॉर्नर स्टोन उच्च माध्यमिक शाळा, करासवाडा आणि श्री राम विद्या मंदिर, कोळवाले या दोन उच्च माध्यमिक शाळांना भेट दिली. सडेकर पर्यावरण अभियंत्यांच्या पथकाने प्लास्टिक प्रदूषणासंबंधी जागरूकता कार्यक्रम आयोजित केला होता, त्यानंतर प्रश्नमंजुषा स्पर्धा आणि भाषण स्पर्धा आयोजित केली होती जिथे प्रत्येक शाळेतील पहिल्या ३ विद्यार्थ्यांना बक्षिसे देण्यात आली. तसेच दोन्ही शाळांमध्ये झाडे लावण्यात आली. त्यानंतर सडेकर पथकाने जीआयडीसी, करासवाडा येथे भेट दिली आणि जीआयडीसी कर्मचाऱ्यांच्या मदतीने जीआयडीसी कॅन्टीन करासवाडा आणि नंतर पंप हाऊस, करासवाडा येथे झाडे लावण्यात आली. जागतिक स्तरावर प्लास्टिक प्रदूषण संपवण्याची थीम योग्यरित्या पाळली जात आहे आणि सडेकर पर्यावरण कोणत्याही कारणासाठी पर्यावरणाला मदत करण्यासाठी पूर्णपणे सक्रिय आहे.

बाया सूर्ला ट्रान्सफॉर्मरवर आज खंडित वीजपुरवठा

■ टीम दैनिक हेराल्ड

साखळी, दि. ९ : मंगळवार दि. १० रोजी बाया सूर्ला वीज ट्रान्सफॉर्मरवर दुपारी ३ ते संध्याकाळी ६ यावेळेत वीज वाहिन्यांना लागणाऱ्या झाडांच्या फांद्या तोडायच्या असल्याने तसेच वीज वाहिन्यांच्या देखभालीचे काम करायचे असल्याने बाया सूर्ला परिसरात वीजपुरवठा असणार नाही. यावेळी ग्राहकांनी सहकार्य करावे असे आवाहन करण्यात आले आहे.

खोडगिणे सूर्ला ट्रान्सफॉर्मरवर आज खंडित वीजपुरवठा

■ टीम दैनिक हेराल्ड

साखळी, दि. ९ : मंगळवार दि. १० रोजी खोडगिणे सूर्ला वीज ट्रान्सफॉर्मरवर सकाळी ९.३० ते दुपारी २ यावेळेत वीज वाहिन्यांना लागणाऱ्या झाडांच्या फांद्या तोडायच्या असल्याने तसेच वीज वाहिन्यांच्या देखभालीचे काम करायचे असल्याने खोडगिणे,बाराजण सूर्ला या परिसरात वीजपुरवठा असणार नाही. यावेळी ग्राहकांनी सहकार्य करावे, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

शिवोली येथील गणेश मंदिरात आज साप्ताहिक मंगळवार

■ टीम दैनिक हेराल्ड

म्हापसा, दि. ९ : थिवी नवा शिवोली येथील श्री गणेश मंदिरात साप्ताहिक मंगळवार दि. १० रोजी होणार आहे. त्यानिमित्त सकाळी अभिषेक दुपारी महाप्रसाद होईल. साप्ताहिक मंगळवार चे यजमानपद जगन्नाथ माद्रेंकर याना लाभले आहे. संध्याकाळी भजन यात वसंत पाळणी, शाम माद्रेंकर, आनंद वायगणकर, प्रशांत ताम्हणकर सहभागी होणार आहे, त्यांना हार्मोनियम वर साजन चोडणकर, महेश कानोळकर, तर तबला साथ जितेंद्र वायगणकर, पखवाज साथ अजित तारी करणार आहेत.

मुळगाव कोमुनिदादची रविवारी बैठक

■ टीम दैनिक हेराल्ड

डिचोली, दि. ९ : मुळगाव कोमुनिदादची सर्वसाधारण बैठक रविवार दि. २५ रोजी सकाळी १०.३० वाजता श्री केळबाई मंदिरात आयोजित करण्यात आली आहे. ग्रामसंस्थेच्या सर्व घटकांनी या बैठकीत उपस्थित राहून आपले विचार मांडावेत, असे आवाहन अध्यक्ष महेश्वर परब यांनी केले आहे.

बैठकीत मुखत्यार आणि पर्यायी मुखत्यार च्या निवडीवर चर्चा करण्यात येणार आहे. कॉमुनिदादच्या मालकीच्या सर्वे क्रमांक १८२/० या जमिनीसंबंधी चर्चा तसेच निर्णय घेण्यात येणार आहे, तसेच ग्रामसंस्थेच्या कारभारावर कायदेविषयक सल्ला घेण्यासाठी वकील निवडणे संदर्भात निर्णय घेण्यात येणार आहे. सदर बैठकीत नवीन गावकऱ्यांची नोंदणी करण्यात येणार असल्याचे संस्थेतर्फे कळविण्यात आले आहे.

साखळी येथे गोमंतक विद्याभारतीतर्फे ११ रोजीपासून बालसंस्कार वर्ग सुरू

■ टीम दैनिक हेराल्ड

गुळेली, दि. ९ : गोमंतक विद्याभारती संचालित, वामन खेळ घर बालसंस्कार व अभ्यास वर्ग बुधवार दि. ११ रोजी पासून बालसंस्कार सुरू करण्यात येणार आहे. या भागातील विद्यार्थ्यांनी याचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन आयोजकांनी केले आहे. पाल्यांना काहीवेळ टीव्ही व मोबाईलपासून दूर ठेवण्यासाठी दर सोमवार ते शुक्रवार दुपारी ३.३० ते सायंकाळी ५.३० पर्यंत सदर संस्कार वर्ग तथा अभ्यास वर्ग घेण्यात येतील.

या संस्कार तथा अभ्यास वर्गात भारतीय संस्कृतीची ओळख, व्यक्तिमत्त्व विकास, संस्कृत स्तोत्र व श्लोक पठण, सणांची ओळख, योग, गाणी–गोष्टी–खेळाच्या माध्यमातून सर्वांगीण विकास, चित्रकला व हस्तकला, हसत–खेळत गणित व इंग्रजी, मूल्य व जीवन कौशल्ये आत्मसात करणे, आदी गोष्टी शिकविण्यात येतील. खेळघरात कसा होतो समग्र बालविकास? यावर वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभणार आहे. विविध शैक्षणिक साधने, उपक्रम, खेळ, गाणी, गोष्टी, चित्रकला, हस्तकला आदि माध्यमांव्दारे विकास शिवाय शिकण्यासाठी आवश्यक एकाग्रता, आकलन, उपयोजन, तर्कशक्ती, निरीक्षण,स्मरण,अभिव्यक्ती,निर्णयक्षमता आदीचा विकास.

पालकांसाठी आपले मूल समजून घेण्यासाठी संगोपन आणि बाल मानसशास्त्रावर आधारीत पुस्तकांचे ग्रंथालय, पुस्तक चर्चा, पालक संवाद बाल अवलोकन ह्याव्दारे जाणीव जागृती अन् प्रबोधन. प्रत्येक मूल वैशिष्ट्यपूर्ण आहे. प्रत्येकाचा 'स्वभाव, क्षमता भिन्न आहेत. मुलांची परस्परांत तुलता शक्य नाही. त्यांचा भावनांक आत्मभान वाढवणे आवश्यक. मुले स्वतः हुन शिकतात, खेळाव्दारे शिकतात. याची माहिती या वर्गात देण्यात येईल. अशा प्रकारचा अभ्यासक्रम या संस्कार वर्गासाठी तयार करण्यात आला आहे. या संस्कार तथा अभ्यासवर्गात ३ ते ६ आणि ६ ते १० वयोगटातील मुले सहभागी होऊ शकतात. सदर वर्ग, सडेकर निवास, वरची हाळी, सांखळी बाजार येथे घेण्यात येतील. अधिक माहितीसाठी पूजा राणे (८३९०८७३२०८), तृप्ती बाणावलकर (९४२२५५१३५३) यांच्याशी संपर्क साधावा. या भागातील विद्यार्थ्यांनी याचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन आयोजकांनी केले आहे.

ब्रेकवॉटर वॉल रखडल्यामुळे मच्छीमार संकटात

चार वर्षांपासून परवानगी रखडली | साळ नदीचे संरक्षण थांबले, मच्छिमारांना घ्यावी लागतेय जोखीम

टीम दैनिक हेराल्ड

मडगाव, दि. ९ : कुटबण जेट्टीवरून मासेमारी करणाऱ्या पारंपरिक मच्छीमारांसाठी हंगाम सुरू होण्यापूर्वीचा काळही आता संघर्षाने भरलेला आहे. कारण, गेली चार वर्षे सरकारकडून फक्त आश्वासनेच मिळत आहेत . कृती मात्र नाही. प्रस्तावित ब्रेकवॉटर वॉलसाठी अजूनही पर्यावरण मंजुरी मिळालेली नाही आणि त्यामुळे वर्षानुवर्षे सरकारी अनास्थेचा फटका इथल्या मच्छीमाराना बसतो आहे . पावसाळी मासेमारी बंदी संपण्यास अवघे काही आठवडे उरले असताना कुटबण जेट्टीवरील मच्छीमारांना पुन्हा एकदा सुरक्षित प्रवेशद्वाराविना समुद्रात जाण्याची भीती वाटू लागली आहे. कारण, साळ नदीच्या मुखाशी प्रस्तावित ब्रेकवॉटर वॉल, जी मच्छीमार बोटींच्या सुरक्षित प्रवासासाठी अत्यावश्यक आहे, ती अजूनही कागदोपत्रीच अडकली आहे.

गोवा राज्य पायाभूत सुविधा विकास महामंडळाने सुमारे पाच वर्षांपूर्वी ४८३ मीटर लांबीचा ब्रेकवॉटर भिंतीचा प्रकल्प हाती घेतला होता. मात्र, केळशी ग्रामस्थांच्या विरोधामुळे आणि पर्यावरण मंजुरी न घेता बांधकाम सुरू केल्याने, २०१७ मध्ये प्रकरण थेट राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाकडे (एनजीटी) गेले.एनजीटीने २०२१ मध्ये स्पष्ट आदेश दिला की, मंजुरी घेऊनच पुढील काम करा. पण त्यानंतर तब्बल तीन वर्षे उलटून गेली, तरी सरकार काहीच हालचाल करताना दिसत नाही.

आम्हाला सतत फक्त सांगितले जाते की सल्लागार नेमण्यात आला आहे, बैठक झाली आहे पण काम कधी सुरू होणार? असा संतप्त सवाल एका स्थानिक मच्छीमाराने उपस्थित केला. दर वर्षी आम्ही आमच्या जीवावर उदार होऊन समुद्रात जातो. या स्थितीत किती दिवस जगायचे?कुटबण फिशरीज सोसायटीचे अध्यक्ष सॅव्हियो डिसिल्वा यांनीही सरकारवर रोष व्यक्त केला. एनजीटीने परवानगी दिली आहे, तरीही प्रकल्प का रखडतो आहे? अर्जाची प्रक्रिया, सल्लागार, बैठक हे शब्द आता आम्हाला त्रास देतात. प्रत्यक्षात कृती हवी ! कुटबण परिसरात मागील वर्षी कॉलराच्या साथीमुळे झालेल्या आरोग्य समस्यांनंतर काही सुधारणा झाल्या – जसे की नवीन शौचालय ब्लॉक आणि भंगार जहाजांची साफसफाई. पण सर्वात मोठा प्रश्न, नदीमुख सुरक्षा आणि ब्रेकवॉटर अजूनही सुटलेला नाही. स्थानीय सरपंच डिक्सन वाझ यांच्यासह अनेक नेत्यांनी पर्यावरण मंत्री आलेक्स सिक्वेरा यांची भेट घेऊन यावर तातडीने कारवाई करण्याची विनंती केली होती. सिक्वेरा यांनी पाठपुराव्याचे आश्वासन दिले खरे, पण प्रत्यक्षात काहीच घडले नाही. प्रश्न असा आहे की, जेव्हा एखादा प्रकल्प एनजीटी च्या स्पष्ट आदेशानंतरही तीन वर्षे रखडतो, तेव्हा तो फक्त व्यवस्थेतील दिरंगाई नाही. तर ती मासेमारीवर आणि तितक्याच बळकटीने जगणाऱ्या मच्छीमारांवर अन्यायाची व्यवस्था आहे.

बोरी पूल प्रकरणात अखेर सर्व उत्तरे सादर

■ टीम दैनिक हेराल्ड

मडगाव, दि. ९ : शेती आणि पर्यावरणीय शाश्वततेच्या संघर्षात महत्त्वाचा टप्पा गाठत, राष्ट्रीय हरित लवादाच्या (एनजीटी) पश्चिम क्षेत्रीय खंडपीठाने बोरी पूल प्रकरणाची पुढील सुनावणी २१ जुलै २०२५ रोजी घेण्यात येईल असे जाहीर केले आहे. सर्व संबंधित सरकारी विभागांनी आपापली उत्तरपत्रके आणि प्रतिज्ञापत्रे अखेर सादर केल्यानंतर लवादाने ही सुनावणी तहकूब केली आहे.

न्यायमूर्ती पुष्पा सत्यनारायण आणि तज्ज्ञ सदस्य डॉ. विजय कुलकर्णी यांच्या उपस्थितीत झालेल्या सुनावणीत न्यायालयाने स्पष्ट केले की, सर्व प्रतिवादी, विशेषतः सार्वजनिक बांधकाम विभाग, केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालय व इतर संबंधित संस्थांनी आता आपापली भूमिका दाखल केली आहे. यामुळे गेल्या अनेक महिन्यांपासून सुरू असलेल्या कागदपत्री रखडपट्टीला पूर्णविराम मिळाला आहे.

लोटली भाडेकरू संघटनेचे अध्यक्ष अल्बर्ट पिन्हेरो यांनी या प्रगतीनंतर समाधान व्यक्त करत म्हटले, आता जेव्हा सर्व प्रतिज्ञापत्रे सादर झाली आहेत, तेव्हा प्रकरण स्पष्ट आहे. आम्हाला खात्री आहे की निर्णय आमच्या बाजूने लागेल आणि खाजन जमिनींचा नाश टळेल.

पिन्हेरो यांच्या मते, सध्या शेतीकामे अखंडपणे सुरू आहेत आणि येत्या १५ दिवसांत पेरणी पूर्ण होईल. त्यांनी न्यायव्यवस्थेवर विश्वास व्यक्त केला आणि सांगितले की, आम्ही केवळ न्यायाची अपेक्षा करत नाही, तर त्या प्रक्रियेमध्ये देवाच्या आशीर्वादाची प्रार्थनाही करत आहोत. या सुनावणीपूर्वी, एप्रिल २०२५ मध्ये, लवादाने केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयावर विलंबासाठी रोष व्यक्त करत त्यांना ५,००० रुपये दंड ठोठावला होता. याच पार्श्वभूमीवर, मंत्रालयाने पूल प्रकल्पासाठी पर्यावरणीय मंजुरीची माहिती योग्यवेळी आणि स्पष्टपणे सादर न केल्याचे लवादाने स्पष्टपणे नोंदवले होते. लवादाने सार्वजनिक बांधकाम विभागालाही कठोर शब्दांत सुनावले होते. प्रकल्पाशी संबंधित अनेक तांत्रिक तपशील रोखल्याचा ठपका ठेवत त्यांना उत्तर देण्याचे निर्देश दिले गेले होते. या लपवाछपवीमुळे शेतकऱ्यांच्या जमिनी, विशेषतः खाजन म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या पाणथळ शेतीक्षेत्रांचे नुकसान होईल, असा याचिकाकर्त्यांचा युक्तिवाद होता.

आता सर्व उत्तरांची पूर्तता झाल्यानंतर २१ जुलैची सुनावणी ही या दीर्घकालीन संघर्षात निर्णायक ठरू शकते. एकीकडे शासनाच्या पायाभूत प्रकल्पांना चालना देण्याची भूमिका आहे, तर दुसरीकडे स्थानिक शेतकऱ्यांच्या उपजीविकेचा प्रश्न आणि पर्यावरणीय ताळेबंद जपण्याची जबाबदारी. पुढील टप्प्यात एनजीटी काय निर्णय देते याकडे केवळ लूटोलिम नव्हे, तर संपूर्ण गोव्याचे लक्ष लागून आहे. विकास आणि पर्यावरण यामधील समतोल साधला जाईल का? की शेतकऱ्यांची जमीन विकासाच्या नावाखाली गमावली जाईल? हे येत्या सुनावणीत स्पष्ट होईल.

'दादागिरी' वक्तव्यावरून टॅक्सी चालक संतप्त

■ टीम दैनिक हेराल्ड

मडगाव, दि. ९ : कोलवा येथे सोमवारी गोव्याच्या पारंपरिक टॅक्सी चालकांनी आपली नाराजी तीव्र स्वरूपात व्यक्त करत एकत्र येत जोरदार आंदोलन केले. एका वरिष्ठ मंत्र्यांनी केलेल्या 'दादागिरी' या विधानाच्या निषेधार्थ हे आंदोलन आयोजित करण्यात आले होते. त्यांच्या या वक्तव्याने असंतोषाची ठिणगी पडली असून, टॅक्सी चालकांच्या उपजीविकेला धोका निर्माण होतोय, असा स्पष्ट इशारा या आंदोलनातून देण्यात आला.

टॅक्सी चालकांच्या समर्थनार्थ एका स्थानिक स्वयंसेवी संस्थेनेही निदर्शनात भाग घेतला. संस्थेच्या प्रतिनिधींनी स्पष्टपणे आरोप केला की, गोव्याच्या पारंपरिक टॅक्सी व्यवस्थेला संपवण्याचा सरकारचा प्रयत्न हा खऱ्या अर्थाने 'दादागिरी' असून, मंत्र्यांनी केलेले विधान खालच्या पातळीचे आहे. जर सत्ताधारी अशा भाषेचा वापर करणार असतील, तर राज्यभर निदर्शनांची तीव्र लाट उसळेल, असा थेट इशाराही त्यांनी दिला.

टॅक्सी चालकांनी आरोप केला की, सरकार राज्यात ॲप-आधारित टॅक्सी सेवा आणण्यासाठी कटकारस्थान रचत आहे आणि त्या माध्यमातून बाहेरील कंपन्यांना गोव्यातील बाजारात शिरकाव देण्याचा डाव आखला जात आहे. आमच्या रोजीरोटीलाच धोका निर्माण झाल्यास आम्ही शांत बसणार नाही, असा रोषही त्यांनी व्यक्त केला.

संबंधित स्वयंसेवी संस्थेने या संदर्भात राष्ट्रपती आणि पंतप्रधानांना उद्देशून अधिकृत तक्रार सादर करण्याची घोषणा केली आहे. त्यात गोवा सरकारवर स्थानिक कुटुंबांना आर्थिकदृष्ट्या विस्थापित करण्याचा आरोप करण्यात येणार आहे.

टॅक्सी चालकांचा विरोध हा मुख्यतः सरकारच्या प्रस्तावित ट्रान्सपोर्ट ॲग्रीगेटर मार्गदर्शक तत्त्वांवर केंद्रित आहे. या नव्या मसुद्यानुसार राज्यातील पर्यटन आधारित टॅक्सी सेवा ॲप-आधारित प्लॅटफॉर्मसाठी खुली करण्यात येणार आहे. सरकारचा दावा आहे की, पारदर्शकता आणि प्रवाशांसाठी योग्य दर सुनिश्चित करण्यासाठी हा बदल आवश्यक आहे.

मात्र, स्थानिक टॅक्सी ऑपरेटर म्हणतात की, ही योजना त्यांच्याशी कोणतीही सल्लामसलत न करता आखली गेली आहे आणि यामुळे केवळ मोठ्या कंपन्यांना बाजारात वर्चस्व गाजवण्याचा मार्ग मोकळा होणार आहे. याशिवाय, त्यांना अनेक वर्षांपासून चालत आलेल्या उपजीविकेपासूनही दूर लोटले जाईल.

याच पार्श्वभूमीवर वाहतूक मंत्र्यांनी अलीकडेच पारंपरिक टॅक्सी चालकांच्या सातत्यपूर्ण विरोधावर टीका करत त्यांच्या भूमिकेला दादागिरी असा टोला लगावला होता. त्यांनी म्हटले की, स्थानिक चालकांनी मक्तेदारीचं संरक्षण करण्यासाठी आधुनिकीकरणाच्या प्रक्रियेला विरोध केला आहे. पण यामुळे सरकारचे धोरण थांबणार नाही. मात्र, हा शब्दप्रयोगच आता आंदोलनाचे केंद्रबिंदू ठरला असून, मंत्र्यांच्या भूमिकेवर सर्वच स्तरांतून प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले जात आहे.

ओल्ड गोवा पोलिस स्टेशनच्या प्रस्तावित इमारतीला तीव्र विरोध

■ टीम दैनिक हेराल्ड

पणजी, दि. ९ : जुन्या गोव्यात प्रस्तावित तीन मजली पोलिस स्टेशनच्या इमारतीवरून वाद पेटला असून, 'सेव्ह ओल्ड गोवा ॲक्शन कमिटी'ने या प्रस्तावाला तीव्र विरोध दर्शवला आहे. या ठिकाणी बांधकाम करणे म्हणजे युनेस्कोच्या जागतिक वारसा स्थळाच्या संरक्षणास सरळसरळ धोका निर्माण करणे असल्याचा समितीचा ठाम आक्षेप आहे.

मुख्यमंत्री डॉ. प्रमोद सावंत यांना दिलेल्या निवेदनात समितीच्या सदस्यांनी स्पष्टपणे नमूद केले आहे की, प्रस्तावित बांधकाम जागा ही पुरातत्व संवर्धन आणि जागतिक वारसा स्थळाच्या बफर झोनमध्ये येते. अशा ठिकाणी कोणत्याही प्रकारच्या नवीन बांधकामास पुरातत्व विभाग (–एसआय) आणि युनेस्कोचे कठोर नियम परवानगी देत नाहीत.

समितीच्या म्हणण्यानुसार, दिवंगत मुख्यमंत्री मनोहर पर्रिकर यांच्या कार्यकाळात जुन्या गोव्यातीलच एका इतर भागात पोलिस स्टेशनसाठी मोक्याची जागा संपादित करण्यात आली होती. त्यामुळे नवीन इमारतीसाठी पर्यायी जागा शोधणे अशक्य नाही, असे त्यांनी ठामपणे सांगितले. जुन्या गोव्याचा कार्यक्षेत्र संपूर्ण सेंट क्रूझ ते कुंभारजुवापर्यंत विस्तारित आहे. दोन मतदारसंघांचा समावेश असलेला हा परिसर कोणत्याही मोठ्या गडबडीशिवाय व्यवस्थित हाताळता येऊ शकतो. मग वारसा भागातच इमारत बांधण्याचा आग्रह कशासाठी? असा सवाल समितीने उपस्थित केला आहे.

सरकारच्या या निर्णयाविरोधात जनजागृतीसाठी समितीचे सदस्य राजधानीतील आझाद मैदानात एकत्र जमले होते. पत्रकारांशी बोलताना समितीचे सदस्य एव्हारिस्टो रॉड्रिग्ज म्हणाले, सरकारने वारसा संवर्धन क्षेत्रात तीन मजली पोलिस स्टेशन उभारण्याचा निर्णय घेतला आहे. ही योजना पूर्णपणे अयोग्य आहे. इथे वाहतूक वाढेल आणि ऐतिहासिक वास्तूंना धोका निर्माण होईल.

याच मुद्द्यावर बोलताना समितीच्या सदस्य जेनिफर लोबो म्हणाल्या, हेरिटेज झोनमध्ये पोलिस स्टेशन नकोच. आम्ही यापूर्वीही मुख्यमंत्र्यांना मास्टर प्लॅन तयार करण्याची विनंती केली आहे. आजवर जुन्या गोव्याच्या क्षेत्रासाठी ठोस मास्टर प्लॅन तयार न झाल्यामुळेच असे अनियोजित निर्णय घेतले जात आहेत. स्थानिक रहिवासी आणि समितीच्या सदस्य जॅकलिन फर्नांडिस यांनी देखील आपली नाराजी व्यक्त करत म्हणाले, ही प्रस्तावित रचना युनेस्कोच्या बफर झोनमध्ये येते. जर एकदा या झोनमध्ये तीन मजली पोलिस स्टेशनला परवानगी दिली गेली, तर भविष्यात इतर बांधकाम व्यावसायिकही उंच इमारती उभारण्याची मागणी करू लागतील.

'आई आणि वडील नव्हे, आता पालक' म्हणून ओळख

केरळ उच्च न्यायालयाचा ट्रान्सजेंडर जोडप्याला ऐतिहासिक दिलासा

तिरुअनंतपुरम, दि. ९ :

ट्रान्सजेंडर हक्कांच्या लढ्याला केरळ उच्च न्यायालयाने मोठा नैतिक आणि कायदेशीर आधार देत, भारतातील पहिल्या ट्रान्सजेंडर जोडप्याला त्यांच्या मुलीच्या जन्म प्रमाणपत्रात आई' आणि वडील' या पारंपरिक लेबलेऐवजी पालक' असा उल्लेख करण्याची मुभा दिली आहे. न्यायमूर्ती झियाद रहमान यांच्या अध्यक्षतेखालील खंडपीठाने हा निर्णय झिया आणि जहाद या ट्रान्सजेंडर जोडप्याच्या बाजूने दिला. दोघांनीही आपली लिंग ओळख बदलून एकत्र कुटुंब निर्माण करण्याचा निर्णय घेतला होता. ८ फेब्रुवारी २०२३ रोजी या जोडप्याच्या झहादने एका मुलीला जन्म दिला होता. त्यानंतर, कोझिकोड महानगरपालिकेने आई' आणि वडील' या लेबलबाबत अडून बसत 'पालक' हा लवचिक पर्याय नाकारला होता.

कोझिकोड नगरपालिकेच्या अडमुठेपणाला चाप देत, न्यायालयाने स्पष्टपणे निर्देश दिले की जन्म प्रमाणपत्रात वडील' आणि आई' या उल्लेखांऐवजी पालक' म्हणून झिया व जहाद यांची नोंद केली जावी आणि ते सुधारीत प्रमाणपत्र दोन महिन्यांच्या आत जारी केले जावे. केरळच्या पहिल्या ट्रान्सजेंडर वकील पद्मा लक्ष्मी यांनी याचिकाकर्त्यांच्या वतीने युक्तिवाद करताना सांगितले की, हा निर्णय केवळ एका जोडप्यासाठी नाही, तर संपूर्ण ट्रान्सजेंडर समुदायासाठी आशेचा किरण आहे. आता इतरही जोडपी अभिमानाने आपले कुटुंब उभारू शकतील.

हा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाच्या २०१४ च्या ऐतिहासिक नालसा बनाम भारत सरकार' प्रकरणाचा थेट विस्तार मानला जात आहे. त्या निर्णयात ट्रान्सजेंडर व्यक्तींना स्वतंत्र लिंग ओळख आणि समान मूलभूत अधिकार मान्य करण्यात आले होते. केरळ उच्च न्यायालयाचा सध्याचा निर्णय त्या संविधानिक तत्त्वांना व्यवहार्य आणि सामाजिक पातळीवर अमलात आणणारा ठरतो. कर्नाटक सरकारचे माजी विशेष सरकारी वकील बी. टी. वेंकटेश म्हणाले, हा निर्णय नालसा प्रकरणात मांडलेल्या संविधानिक तत्त्वांना एक नवा आकार देतो. हे आता केवळ लिंग ओळखीपुरते मर्यादित राहिलेले नाही, तर कुटुंब, पालकत्व आणि मुलांच्या हक्कांपर्यंत विस्तारले आहे.या निर्णयाचा दुसरा महत्त्वाचा पैलू म्हणजे तो दत्तक प्रक्रियेतील ट्रान्सजेंडर जोडप्यांच्या सहभागाच्या मागणीला नवे बळ देतो. बेंगळुरूमधील एका कौटुंबिक न्यायालयाने यापूर्वी अशा एका प्रकरणात ट्रान्सजेंडर दाम्पत्याला दत्तक प्रक्रिया करण्याची संधी दिली होती, परंतु केरळचा निर्णय त्या दिशेने एक लक्षणीय न्यायालयीन मान्यता मानली जात आहे.

केवळ न्यायालयीन विजय म्हणून नव्हे, तर सामाजिक समजुतींना आव्हान देणारा आणि ट्रान्सजेंडर व्यक्तींना *कुटुंब* या संकल्पनेचा केंद्रबिंदू मानणारा निर्णय म्हणूनही याचे महत्त्व आहे. जहाद व झिया यांनी मुलीच्या जन्मावेळीच स्पष्ट केले होते की पारंपरिक स्त्री–पुरुष भूमिकांमध्ये अडकण्याची त्यांची तयारी नाही, त्यामुळे पालक' हा पर्याय योग्य असल्याची भूमिका त्यांनी न्यायालयात मांडली. याचिकेतही हे स्पष्ट केले गेले होते की जैविकदृष्ट्या 'पुरुष' ओळखीने जगणाऱ्या जहादने मुलीला जन्म दिला असल्याने, पारंपरिक आई–वडील लेबले हे वैज्ञानिक आणि सामाजिकदृष्ट्या गोंधळ निर्माण करणारे ठरतील. त्यामुळे, प्रशासनाने 'पालक' असा लवचिक, समावेशक उल्लेख स्वीकारावा हीच भूमिका होती. या प्रकरणात न्यायालयाने फक्त एका जोडप्याला दिलासा दिला नसून, भविष्यातील अशा घटनांसाठी मार्गदर्शक तत्वे ठरवण्याची शक्यता निर्माण केली आहे. याचिकेत स्पष्ट केले गेले होते की, जन्म व मृत्यू नोंदणी नियमांत सुधारणा करून लिंग ओळख आणि पालकत्वाच्या मोकळ्या व्याख्यांना मान्यता द्यावी, जेणेकरून पुढे कोणत्याही ट्रान्सजेंडर व्यक्तीला आपल्या मुलांच्या कागदपत्रांमध्ये भेदभाव किंवा गैरसोय भोगावी लागू नये.